



Minister
Spraw Zagranicznych

874 2114/14/113/16745

SEKRET
Wpłynęło dn. 18.01.13
nr. 581 podpis

GABINET MARSZAŁKA SENATU
wpłynęło dn. 14.01.2013r.
nr. 293 podpis MPŁeć

Warszawa, dnia 16 stycznia 2013 r.

Pan Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

bowowey Panie Marszałku

W odpowiedzi na oświadczenie Pana Senatora Władysława Ortyła (pismo nr BPS/043-23-914/12 z dnia 19 grudnia 2012 r.), złożone podczas 23. posiedzenia Senatu RP, uprzejmie informuję, że łączna kwota zadośćuczynień zasądzonych dziesięcioma wyrokami, wydanymi w dniu 2 października 2012 r. przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu w tzw. sprawach EWK (dotyczących wznowienia, na podstawie art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, postępowań krajowych i odmowy prawa do wcześniejszej emerytury osobom wychowującym dzieci, które z powodu stanu zdrowia wymagały stałej opieki) - wyniosła 106 tys. euro. W kolejnych dwunastu wyrokach, wydanych w dniu 4 grudnia 2012 r., Trybunał zasądził na rzecz skarżących zadośćuczynienia o łącznej kwocie 91,5 tys. euro. Zróżnicowany charakter poszczególnych spraw znalazł swoje odzwierciedlenie w wysokości zadośćuczynień przyznanych w rozstrzygniętych sprawach, w których Trybunał zasądził kwoty od 2,500 do 12,000 euro. W żadnej z powyższych 22 spraw dotyczących EWK, Trybunał nie zasądził na rzecz skarżących zwrotu kosztów postępowania.

Uprzejmie wyjaśniam, że środki na wypłatę zadośćuczynień zasądzonych przez ETPCz zostały sklasyfikowane, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej, w rozdziale 75095, w paragrafie 4590 – jako kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych, w tym odszkodowania Skarbu Państwa dla osób niesłusznie represjonowanych. Zgodnie z art. 44 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, wyroki Trybunału z dnia 2 października 2012 r. stały się prawomocne w dniu 2 stycznia br. i zgodnie z brzmieniem sentencji wyroku, Rząd RP ma trzy miesiące na dokonanie wypłaty zasądzonych zadośćuczynień.

Rząd wypracował mechanizmy upowszechniania wyroków ETPCz i wynikających z nich standardów ochrony praw człowieka. Przede wszystkim, każdy podmiot odpowiedzialny za naruszenie Konwencji jest o wyroku informowany. Ponadto, wyrok niezaliczony do kategorii spraw powtarzalnych, jest tłumaczony na język polski, a następnie orzeczenie w polskiej wersji językowej jest rozpowszechniane wśród podmiotów, które powinny mieć świadomość zaistniałego naruszenia i obowiązku zapobiegania podobnym sytuacjom w przyszłości. W odniesieniu do problematyki uchylecia przez ZUS prawa do wcześniejszej emerytury osobom wychowującym dzieci, które z powodu stanu zdrowia wymagały stałej opieki, na język polski został przetłumaczony wyrok ETPCz z dnia 15 września 2009 r., w sprawie *Moskal p. Polsce* (skarga nr 10373/05), w którym Trybunał po raz pierwszy rozstrzygnął problem EWK. Orzeczenie, stwierdzające naruszenie przez Rzeczpospolitą Polską art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji,

zostało umieszczone na stronie internetowej Centrali ZUS, zarówno w wersji polskiej, jak i angielskiej.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest świadomy ciężącego na nim obowiązku stosowania regulacji przewidzianych w Konwencji i jej Protokołach dodatkowych oraz zasad wynikających z decyzji ETPCz. Orzecznictwo Trybunału – nie negując prawa państwa i jego organów do odebrania niesłusznie przyznanego uprawnienia, a tym samym do przywrócenia stanu zgodnego z prawem – wskazuje, że pozbawienie własności, a także uregulowanie korzystania z niej, musi realizować uprawniony cel, być proporcjonalne oraz ograniczone w czasie. Do czasu wprowadzenia odpowiednich regulacji w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS – w uzgodnieniu z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej – w praktyce działania ZUS przyjęte zostały, analogiczne do przewidzianych w kodeksie postępowania administracyjnego, terminy przedawnienia. Zakład nie weryfikuje spraw, w których: upłynęło 5 lat od wydania decyzji w sprawie przyznania świadczeń lub/i ustalającej wysokość świadczenia, jeżeli podstawą do wznowienia postępowania jest ujawnienie okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. Natomiast sprawy dotyczące prawa do świadczeń, w których od wydania decyzji nie upłynął okres 5 lat, a brak prawa do świadczenia jest wynikiem ujawnienia okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji lub też, gdy zostały przedstawione nowe dowody, mające wpływ na prawo do świadczenia, są rozpatrywane w Departamencie Świadczeń Emerytalno – Rentowych Centrali ZUS. Z informacji uzyskanych od Zarządu ZUS wynika, że zasada proporcjonalności, której konieczność uwzględniania przez organy państwa potwierdzają orzeczenia ETPCz oraz Sądu Najwyższego, znajduje obecnie bezpośrednie zastosowanie w działaniach podejmowanych przez Zakład.

Ponadto, wobec wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r., sygn. K 5/11, orzekającego, że art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS jest niezgodny z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, Zakład nie weryfikuje spraw, w których w wyniku ponownej oceny tych samych dowodów stwierdzono, że niezasadnie przyznano prawo do świadczenia lub zawyżono jego wysokość.

Mając na uwadze rozpowszechnianie najwyższych standardów ochrony praw człowieka oraz w celu właściwej koordynacji między podmiotami krajowymi wykonywania orzeczeń ETPCz, został powołany międzyresortowy Zespół ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Powstał on na mocy Zarządzenia nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. w sprawie utworzenia Zespołu do spraw Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, zmienionego zarządzeniem Nr 3 Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2008 r. Zgodnie z ww. Zarządzeniem, do zadań Zespołu należy m.in. wypracowywanie, na wniosek Ministra Spraw Zagranicznych lub Przewodniczącego Zespołu, propozycji stanowisk dotyczących najważniejszych problemów, wynikających ze skarg komunikowanych przez ETPCz oraz wydanych przez niego orzeczeń w sprawach przeciwko Polsce.

Z wyrażeniem uznania

z up. Ministra Spraw Zagranicznych
PODSEKRETARZ STANU

Z up. *Grażyna Bernatowicz*
Grażyna Bernatowicz